

НАПРЯМИ ЗРОСТАННЯ КАПІТАЛІЗАЦІЇ СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*БАГАЦЬКА К.В., к.е.н., доцент кафедри фінансів
КУПРІЯНЧУК Р.А., магістрант кафедри фінансів
Національний університет харчових технологій,
м. Київ, Україна*

В умовах стабілізації економіки країни нарощування потенціалу вітчизняного бізнесу - об'єктивний економічний процес слідством якого, як правило, є капіталізація. Підвищення капіталізації впливає на зростання показників конкурентоспроможності, фінансової стійкості та інвестиційної привабливості підприємств [1]. В умовах глибокого економічного спаду, посилення кризових явищ і загострення зовнішніх загроз, актуальність капіталізації не зменшується, оскільки завдяки реальному запасу накопиченого капіталу підприємства мають змогу функціонувати у складних економічних умовах.

Суттєві зміни сучасного глобального і вітчизняного економічного середовища, стагнаційні і рецесійні процеси, що мають місце, ставлять додаткову вимогу до теоретико-методологічних засад управління капіталізацією сучасного суб'єкта ринкової економіки.

Капіталізація - це відносно нове поняття для вітчизняної економічної науки, яке охоплює широкий спектр досліджень від особливостей протікання процесів росту вартості окремого підприємства, галузі, країни в цілому до виявлення рівня і перспектив розвитку фондових ринків, їх інститутів. Оскільки капіталізація стосується процесів формування капіталу, її сутність слід розглядати через призму поняття «капітал». Передусім, для розкриття сутності капіталізації важливо акцентувати увагу на характеристиках капіталу, які зумовлюють сутність капіталізації [4].

Перший науковий підхід пов'язаний із дослідженнями всесвітньовідомого економіста Карла Маркса. В основі цього підходу лежить теорія, яка вперше детально обґрунтувала економічну природу капіталу та капіталізації як певну систему соціально-економічних відносин.

Другий підхід визначення капіталізації базується на працях багатьох сучасних економістів, таких, як Андрійчука В.Г., Дедкова М.В., Козоріз М.А., Мочерного С.В., Осовської Г.В., Побурко О.Я., Турянського Ю.І. У даному випадку капіталізація трактується як процес трансформації доходів у капітал.

Автори третього підходу (Андрійчук В.Г., Зубець М.В., Побурко О.Я., Хорунжий М.Й.) вбачають у капіталізації процес вливання капіталу з інших галузей національної економіки.

Четвертий підхід визначає капіталізацію виключно з фінансової сторони діяльності підприємства, тобто як процес приросту фінансового капіталу (Бектенова Д.Ч., Гальцева О.В., Гільфердінг Р., Невський І.О.). Праці науковців, що відносяться до п'ятого підходу, присвячені визнанню капіталізації як показника оцінки ринкової вартості підприємства (Барунов Г.Я., Єжов Ю.В., Ідрисов Ш.М., Казинцев В.В., Корольова О.О., Овсянникова О.М., Челноков А.С.) [1].

Управління капіталізацією, використання її інструментів на внутрішньогосподарському, регіональному та макроекономічному рівнях – одна з актуальних фінансово-економічних проблем, що гостро стоїть в українському суспільстві в останні роки і сьогодні, на жаль, ускладнюється процесами розгортання фінансової кризи в державі. Однак недооцінка теорії і практики капіталізації, нерозуміння і невикористання її інструментарію може призвести до ще більш негативних наслідків у стані вітчизняної економіки.

На шляху до інтеграції з європейським середовищем вітчизняні підприємства рано чи пізно вимушені будуть конкурувати з іноземними компаніями, які, безумовно, мають не лише більше досвіду успішної діяльності в ринкових умовах з використанням широкого набору фінансових інструментів, але й, як правило, володіють значними матеріальними, корпоративними та інноваційними ресурсами.

Ще одним кроком на шляху збільшення рівня капіталізації має бути впровадження довгострокової стратегії наукового та інноваційного розвитку. Сутністю та призначенням капіталізації в нових умовах розвитку економіки є зростання добробуту кожної людини за умови її економічного та

інтелектуального саморозвитку, при тому що базовим чинником виробництва є інтелект.

Інтелектуальні можливості та знання у процесі виробництва приймають форму капіталу, який у майбутньому приносить прибуток для розвитку людського ресурсу, освіти, технологій, науки, що і є капіталізацією науки. Капіталізацію науки можна визначити як процес використання додаткової вартості наукової діяльності на подальше збільшення кількості наукоутворюючих чинників [2].

Одним із важливих чинників фінансової стабілізації економіки будь-якої держави є об'єктивний процес нарощування потенціалу вітчизняного бізнесу, наслідком якого, як правило, є капіталізація господарюючих суб'єктів.

Проникнення капіталізації на нові рівні господарських відносин, особливо в умовах глобалізації, значно ускладнює самі капіталізаційні процеси і висуває нові вимоги до розвитку і управління ними.

Основні процеси описують транзакції в рамках технологічного ланцюжка, допоміжні процеси - дії щодо забезпечення безперебійності виробництва. Процеси управління формалізують весь комплекс управлінських зусиль, а процеси розвитку дозволяють упорядкувати всі заходи щодо забезпечення інтенсивності економічного зростання.

По-друге, капіталізація підприємства є інтегральною вартісною оцінкою всієї сукупності аспектів функціонування підприємства. Якість продукції, маркетингова стратегія дозволяють поліпшувати обслуговування клієнтів і збільшувати частку ринку. Фінансових коштів достатньо не тільки для забезпечення виробництва всіма необхідними ресурсами, але і для здійснення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, що дозволяє судити про досить сприятливі перспективи розвитку конкретного підприємства з порівняно з конкурентами.

Таким чином, будь-які дії працівників, підприємства незалежно від їх посади і рівня відповідальності, впливають на ринкове сприйняття конкретного підприємства. У свою чергу, ринкове сприйняття надає вплив на оцінку його вартості, тобто на капіталізацію.

По-третє, підхід до управління, заснований на факторах капіталізації, останнім часом став одним з поширених підходів до стратегічного управління компаніями більшості галузей. Друга, не менш важлива, тенденція в сучасній управлінській науці - це побудова внутрішнього середовища на основі опису та чіткого регламентування основних бізнес-процесів.

Значний вплив на рівень капіталізації має інвестиційна діяльність. Завдяки інвестуванню коштів у підприємство харчової промисловості збільшується не тільки його капіталізація, а й зростають надходження до бюджету, відбувається розвиток інфраструктури, модернізація технологій, встановлення іміджевих дивідендів, розвиток фондового ринку, вдосконалення управлінської системи.

Тому основними завданнями мають стати:

- сучасні регіональні програми та підприємницькі стратегії, орієнтовані на залучення не лише прямих, але і портфельних інвестицій, що сприяють раціональному розвитку багатьох галузей;

- налагодження співпраці підприємств з органами державної і місцевої влади; надання пільг інвесторам; розвиток більш довгострокових програм [3, с.43].

Ще одним кроком на шляху збільшення рівня капіталізації має бути впровадження довгострокової стратегії наукового та інноваційного розвитку. Дана стратегія повинна базуватися на державному вкладенні ресурсів у розвиток науки, науково-дослідних та навчальних закладів, створенні умов для реалізації інновацій в реальний сектор економіки; повинна передбачати вирішення комплексу локальних завдань, спрямованих на:

- визначення потенційних можливостей здійснення інноваційної діяльності на підприємствах харчової промисловості та її фінансового забезпечення;

- оцінку фактичного використання інвестиційного потенціалу регіонів України;

- порівняння інноваційної діяльності в регіонах з досягненнями світової системи господарювання;

- виділення коштів підприємствами для впровадження новітніх технологій, нові форми організації та управління [2].

Процес збільшення капіталізації відбувається за допомогою власних та залучених коштів, де залучені кошти мають більш вагоме значення за рахунок простоти отримання, різноманітності шляхів інвестування та ефективністю використання.

Підвищення рівня капіталізації підприємств є актуальним, оскільки: збільшення ринкової капіталізації підприємства викликає у інвесторів додатковий інтерес, тим самим сприяє припливу фінансових ресурсів, підвищенню іміджу підприємства, підвищенню рівня конкурентоспроможності продукції; зростання вартості підприємства (капіталізації) підвищує благоустрій акціонерів за рахунок приросту курсової вартості акцій; підвищення рівня капіталізації дає можливість виходу підприємств на міжнародний фондовий ринок.

Таким чином, широке використання механізмів капіталізації дозволить створити динамічно рівноважну цілісну систему, яка здатна забезпечити цілеспрямований розвиток на основі власного потенціалу, досягти поставлених стратегічних цілей діяльності і створити

Література:

1. Брюховецька Н.Ю. Підходи до визначення капіталізації. / Н.Ю. Брюховецька. - Режим доступу: http://www.library.donntu.edu.ua/fem/vip31-1/31-1_41.pdf.
2. Давидюк Т.В. Реалізація інтелектуального потенціалу працівників як передумова ефективності управління капіталізацією компанії. / Т.В. Давидюк. — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_gum/Vzhdtu_econ/2010_3_1/55.pdf.
3. Козоріз М.А. Роль і функції капіталізації в забезпеченні економічного розвитку суб'єктів господарювання / М.А. Козоріз // Регіональна економіка. – 2007. - № 2. – С. 42-48.
4. В.Л. Янчевський. Економічна сутність капіталізації підприємств та напрями її здійснення / Янчевський В.Л. - Режим доступу: http://www.znau.edu.ua/visnik/2011_2_2/308.pdf